

Îndrumător pentru redactarea lucrării de licență **- Istorie -**

În vederea absolvirii unui program de studii de licență, studenții au obligația să redacteze o lucrare de licență (numită uneori și teză de licență). Această lucrare trebuie să fie **o cercetare originală** a studentului care a elaborat-o și are menirea de a-i familiariza pe absolvenți cu metodele și instrumentele cercetării științifice. O lucrare de licență trebuie să aducă în mod obligatoriu **o noutate**, mai mare sau mai mică, în cercetarea științifică.

Studenții au obligația să își aleagă o temă pentru lucrarea de licență și **un cadru didactic coordonator** al acesteia până la începutul semestrului I al anului terminal. Datorită dimensiunilor mari ale unei lucrări de licență, durata de realizare a acesteia nu poate fi mai mică de șase luni, dar în mod obișnuit documentarea și redactarea ei durează circa doi ani. Efortul pe care îl implică elaborarea tezei de licență derivă din gradul ridicat de dificultate și complexitate al cercetării pe care se bazează, motiv pentru care **colaborarea sistematică și constantă dintre student și profesorul coordonator este esențială**.

Ca dimensiuni, lucrarea de licență trebuie să aibă **minimum 35 de pagini de text**, exclusiv lista bibliografică finală și anexele (format A₄, margini de 2,5 cm, spațiere între rânduri de 1,5 linii, caractere Times New Roman, mărimea 12 puncte);

Principalele etape în vederea realizării unei lucrări de licență sunt:

- 1) alegerea temei de cercetare și a unui profesor coordonator;
- 2) stabilirea obiectivelor cercetării, a ipotezelor și a planului de lucru;
- 3) alegerea metodelor de cercetare adecvate temei;
- 4) căutarea și identificarea surselor primare (izvoare istorice) și a bibliografiei de specialitate;
- 5) documentarea, fișarea materialului documentar identificat;
- 6) studierea și analiza materialului colectat, în conformitate cu planul de lucru, ipotezele cercetării și metodologia aleasă;
- 7) redactarea lucrării, alcătuirea aparatului critic (note, bibliografie, anexe);
- 8) în final: corectura atentă și exigentă a lucrării; lucrările redactate neglijent, cu greșeli de ortografie sau exprimare ori fără diacriticele specifice limbii române nu vor fi acceptate.

Cel mai bun ghid pentru realizarea unei lucrări de licență în domeniul umanist este cartea semnată de Umberto Eco, *Cum se face o teză de licență*, apărută în mai multe ediții la Editura Polirom.

Pentru studenții care studiază istoria, arheologia sau alte discipline înrudite cu acestea, documentarea lucrării de licență trebuie să acopere în mod obligatoriu două mari tipuri de surse:

- 1) sursele primare (numite și izvoare istorice); în cazul lucrărilor cu caracter istoriografic, sursele primare pot fi și lucrări semnate de alți istorici;
- 2) sursele secundare (numite și literatură sau bibliografie de specialitate).

O lucrare de licență care se bazează doar pe o singură categorie de surse, a cărei documentare nu va include atât izvoare istorice, cât și literatură sau bibliografie de specialitate, nu va fi acceptată. Doar în cazul tezelor de licență axate pe discutarea istoriografiei unei probleme atât sursele primare, cât și literatura de specialitate vor fi reprezentate de lucrări aparținând unor istorici sau altor specialiști.

Izvoarele istorice sunt surse scrise sau nescrise care provin din epoca istorică abordată: materiale arheologice, monumente de artă, documente de arhivă (inedite), documente și alte surse de epocă publicate în colecții de documente sau ediții critice (surse editate), carte veche, memorii, jurnale, presă de epocă, interviuri și înregistrări ale unor anchete de teren (surse de istorie orală). Doar în cazul lucrărilor de licență cu caracter istoriografic sursele primare sunt ele însele cărți sau articole semnate de istorici. Ca urmare, cercetarea istorică se bazează în primul rând pe analiza surselor primare, mărturii autentice ale trecutului.

În al doilea rând, pe lângă studierea izvoarelor primare, documentarea lucrării de licență se bazează în mod necesar pe analiza **literaturii (bibliografiei) de specialitate**. Aceasta cuprinde lucrări scrise de cercetători, specialiști, istorici, care ne ajută să analizăm sursele primare, ne oferă instrumente și metode de cercetare. În cazul lucrărilor de licență care abordează o temă istoriografică, analiza dintr-o perspectivă critică și comparatistă a bibliografiei de specialitate este demersul esențial. Toate lucrările de licență, atât cele care exploatează izvoare istorice primare, cât și cele care abordează un subiect istoriografic, își pot demonstra valoarea, noutatea și caracterul original doar prin raportare la ceea ce au scris alți autori pe tema aleasă.

Ca urmare, în cadrul unei lucrări de licență, avem trei tipuri de conținuturi:

- 1) izvoare istorice, care vor fi citate, analizate, interpretate, folosite ca dovezi și argumente ale demonstrațiilor noastre;
- 2) interpretări, teze, enunțuri ale altor cercetători, autori de literatură de specialitate, istorici, care au studiat subiectul abordat în lucrare înaintea noastră;
- 3) interpretările, enunțurile, tezele, concluziile originale ale studentului care elaborează lucrarea, rezultate în urma documentării și studierii surselor primare și a bibliografiei de specialitate.

Toate enunțurile, paragrafele, ideile, formulările care aparțin primelor două categorii de conținuturi vor fi marcate prin **note de subsol**, care să indice locul (cartea, arhiva, revista de specialitate, colecția de documente editate, muzeul, adresa sau site-ul publicațiilor online etc.) de unde au fost preluate.

Dacă anumite pasaje, nu foarte întinse, sunt preluate identic, cuvânt cu cuvânt, din sursele primare sau din literatura de specialitate, atunci ele vor fi plasate, obligatoriu, între **ghilimele** („”). După fiecare citat de acest gen va fi plasată o notă de subsol, de forma: „...”¹. Acest tip de preluare, folosind ghilimele, se folosește mai des în cazul izvoarelor primare și mai rar în cazul literaturii de specialitate.

În a doua situație, când vom face apel în textul nostru la pasaje, idei, enunțuri aparținând altor autori sau chiar preluate din sursele primare, dar fără a le reproduce identic, acestea vor fi **reformulate**, rezumate, prelucrate, cu cuvintele noastre. Aceste pasaje nu vor mai fi plasate între ghilimele, dar vor fi marcate întotdeauna, în mod obligatoriu, cu o notă de subsol, care să indice locul de unde au fost preluate (autor, carte, revistă de specialitate, site de Internet etc.).

¹ Sorin Mitu, *Geneza identității la românii ardeleni*, București, Editura Humanitas, 1997, p. 131.

Așadar, o lucrare de licență în istorie va avea întotdeauna **un număr mare de note de subsol**, care marchează fiecare citat sau idee preluată dintr-o sursă primară sau din literatura secundară. Doar formulările originale, care aparțin studentului autor al tezei, nu vor fi însoțite de note de subsol. În acest fel, se poate vedea cu ușurință care sunt părțile de interpretare originală ale studentului (conținuturile care nu sunt marcate cu note de subsol), și care sunt părțile preluate din alți autori sau din sursele primare, părți care evidențiază efortul de documentare al studentului (conținuturi marcate cu note de subsol). Între aceste două părți trebuie să existe un echilibru, un raport armonios.

În cazul în care enunțuri, afirmații, idei sau citate sunt preluate din surse primare sau secundare, fără ca acest lucru să fie marcat printr-o notă de subsol, se ajunge la plagiat. Plagiatul, însușirea ideilor, cercetărilor sau enunțurilor altor autori, este o formă de furt, se pedepsește conform legii și îl descalifică moral pe autorul său. Studentul care se face vinovat de plagiat nu va putea susține lucrarea de licență și nu va absolvi facultatea.

Lucrarea de licență are următoarea **structură**:

- 1) Pagina de titlu, care cuprinde datele obligatorii de identificare bibliografică ale lucrării (antetul cu numele universității și al facultății, prenumele și numele autorului tezei, titlul tezei, prenumele și numele profesorului coordonator, anul și locul de apariție al lucrării);
- 2) Cuprinsul lucrării;
- 3) Introducerea, unde sunt prezentate motivațiile cercetării (**de ce am ales** tema respectivă?); obiectivele ei, ipotezele de lucru (**ce vrem să demonstrăm**, unde vrem să ajungem, care este „firul roșu”, **teza** cercetării noastre?);
- 4) Un capitol introductiv, metodologic, în care vor fi prezentate și analizate:
 - a. sursele primare și literatura de specialitate pe care se bazează cercetarea noastră; acest capitol analizează **istoriografia problemei**, adică prezintă ce au scris alți autori pe tema noastră sau pe teme înrudite, la ce stadiu au ajuns cercetările lor, pentru a vedea, plecând de aici, ce va aduce nou cercetarea noastră;
 - b. metodele și instrumentele de cercetare; în acest **subcapitol metodologic** trebuie să arătăm **cum** vom realiza cercetarea noastră, care sunt modelele la care ne raportăm, fie preluând metode folosite de alți autori și adaptându-le la specificul lucrării noastre, fie (mai rar) creând propria noastră metodologie, originală, de cercetare;
- 5) Între trei și cinci capitole de prezentare, descriere, analiză și interpretare, partea cea mai întinsă a lucrării, conținutul propriu-zis al acesteia;
- 6) Concluziile, care trebuie să rezume lucrarea și mai ales să răspundă la întrebările de cercetare de la care am plecat; unde am ajuns, ce am descoperit nou, care sunt interpretările noastre originale, cum a fost dusă la capăt demonstrația noastră;
- 7) Lista bibliografică finală, care cuprinde toate sursele primare și toate lucrările din bibliografia de specialitate pe care le-am folosit în vederea realizării lucrării de licență;
- 8) Anexe (care nu sunt obligatorii); ele pot să includă izvoare de epocă transcrise sau fotocopyate, repertorii, tabele, grafice, ilustrații etc.

Textul propriu-zis al lucrării de licență este însoțit de **aparatură critică** al acesteia. Acesta cuprinde:

1. Notele de subsol, numerotate și plasate automat, cu ajutorul editorului de text al calculatorului (*References, Insert footnote*), în partea de jos a fiecărei pagini (obligatorii);
2. Lista bibliografică finală (obligatorie);
3. Anexele, cuprinzând tabele, grafice, ilustrații, documente inedite transcrise integral sau fotocopyate, plasate fie la sfârșitul lucrării, fie în cuprinsul tezei (anexele sunt recomandate, în funcție de specificul lucrării, dar nu sunt obligatorii).

Regulile principale de redactare a **notelor de subsol** sunt următoarele:

1. O carte semnată de un autor se citează astfel:

Lucian Boia, *Două secole de mitologie națională*, București, Editura Humanitas, 2002, p. 15.

2. Un articol dintr-o revistă de specialitate se citează astfel:

Ioan-Aurel Pop, *Adunarea generală a stărilor Transilvaniei din mai 1355*, în „Mediaevalia Transilvanica”, tom II, 1998, nr. 1, p. 61-62.

3. Un studiu dintr-un volum colectiv se citează astfel:

Carmen Florea, *Instituționalizarea obținerii mântuirii între modelul intercesorial și inițiativa personală*, în vol. Mihaela Grancea, Ana Dumitran (ed.), *Discursuri despre moarte în Transilvania secolelor XVI-XX*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2006, p. 206.

4. În cazul articolelor de revistă sau cărților care au fost accesate (consultate) online, citarea urmează regulile enunțate mai sus, fiind obligatorie însă și specificarea adresei site-ului unde a fost consultată lucrarea respectivă și data accesării, astfel:

Michel Gobat, *The Invention of Latin America: A Transnational History of Anti-Imperialism, Democracy and Race*, în „The American Historical Review”, vol. 118, nr. 5, p. 1345 (accesibil la adresa: <https://academic.oup.com/ahr/article/118/5/1345/17516>; data ultimei accesări: 07.03.2018).

5. Un document de arhivă (sursă primară) se citează astfel:

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond *Episcopia Greco-Catolică Oradea*, dosar 53, f. 2.

6. Un articol dintr-un ziar sau revistă de epocă (sursă primară) se citează astfel:

George Panu, *Duelul*, în „Săptămâna”, anul III, nr. 60, 23 ianuarie 1904, p. 37.

Numerele paginilor indică doar pagina (sau paginile) unde se găsește citatul, afirmația, enunțul la care face referire nota respectivă.

Lista bibliografică finală are, de obicei, următoarea structură:

1. Surse primare – grupate în funcție de specificul lor, de exemplu:
 - a. Fonduri de arhivă, manuscrise;
 - b. Presă de epocă;
 - c. Colecții de documente editate;
 - d. Jurnale, memorii editate;
 - e. Etc.
2. Literatură de specialitate:
 - a. Lucrări generale (tratate, sinteze, care se referă pe scurt sau în contexte mai largi la subiectul abordat în lucrare);
 - b. Lucrări speciale (cărți și articole care se referă în mod specific la subiectul abordat în lucrare).

În interiorul fiecărei secțiuni din bibliografie, lucrările sunt grupate alfabetic, în funcție de numele autorilor, motiv pentru care, spre deosebire de situația din notele de subsol, numele autorilor sunt dispuse în fața prenumelor, sub forma:

1. Boia, Lucian,
Două secole de mitologie națională, București, Editura Humanitas, 2002.
2. Florea, Carmen,
Instituționalizarea obținerii mântuirii între modelul intercesorial și inițiativa personală, în vol. Mihaela Grancea, Ana Dumitran (ed.), *Discursuri despre moarte în Transilvania secolelor XVI-XX*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2006, p. 203-226.
3. Gobat, Michel,
The Invention of Latin America: A Transnational History of Anti-Imperialism, Democracy and Race, în „The American Historical Review”, vol. 118, nr. 5, p. 1345-1375 (accesibil la adresa: <https://academic.oup.com/ahr/article/118/5/1345/17516>; data ultimei accesări: 07.03.2018)
4. Pop, Ioan-Aurel,
Adunarea generală a stărilor Transilvaniei din mai 1355, în „Mediaevalia Transilvanica“, tom II, 1998, nr. 1, p. 61-70.

Numerele paginilor indică aici poziția întregului studiu sau articol publicat într-o revistă sau într-un volum colectiv.

Dar cele mai multe reguli de citare și detalii concrete referitoare la realizarea lucrării de licență le veți putea învăța cu ajutorul **profesorilor coordonatori**. Colaborarea strânsă și permanentă cu aceștia, în cadrul orelor de consultații sau al unor întâlniri programate prealabil, este obligatorie pentru realizarea lucrării de licență. **Succes!**